

УДК 327(292.3) +355.4.01(477-651.2:470-651.1"2022"
DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.53.17>

БЕЗПЕКОВА СИТУАЦІЯ В АРКТИЧНОМУ РЕГІОНІ: ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Леся Дорош, Галина Данчук

*Національний університет «Львівська політехніка», Інститут гуманітарних і соціальних наук,
кафедра політології та міжнародних відносин,
вул. С. Бандери, 12, 79013, м. Львів, Україна*

Проаналізовано вплив російсько-української війни на безпекову ситуацію в регіоні Арктики. З'ясовано особливості та формати співпраці арктичних країн, серед яких: Арктична рада, Арктична економічна рада та Міжнародний арктичний науковий комітет. Наголошено, що російсько-українська війна вплинула на співпрацю арктичних держав у цих (та інших) форматах. Зокрема, після повномасштабного вторгнення РФ в Україну усі арктичні держави, окрім Росії, оголосили про призушення участі у засіданнях Арктичної ради під головуванням Росії. Вказано на ключові виклики та загрози арктичній безпеці, серед яких ключові: збільшення військової присутності членів НАТО та Росії в регіоні, гібридні атаки РФ проти країн НАТО, зростання інтересу неарктичних держав до регіону тощо. Стверджується, що Росія демонструє все агресивнішу риторику та поведінку в Арктиці. Йдеться про: її вторгнення у морський і повітряний простір скандинавських країн, встановлення російського прапора на дні Північного Льодовитого океану, як втілення її претензій. Така поведінка Москви викликає занепокоєння у столицях інших арктичних держав, які побоюються її домінування в регіоні. Наголошено, що зростає інтерес до Арктики неарктичних країн: зокрема, КНР, Японія та Індія прагнуть відігравати активнішу роль у регіоні. Стверджується, що російсько-українська війна поставила під загрозу співпрацю арктичних держав у коротко- та середньостроковій перспективі, позаяк посилила напруженість між Росією та іншими арктичними державами, що ускладнює їх співпрацю в таких сферах: безпека, захист довкілля та економічний розвиток. У довгостроковій перспективі багатостороння співпраця у цьому регіоні вкрай важлива: зміни клімату, зменшення об'єму морського льоду та танення вічної мерзлоти – серйозні виклики для Арктики.

Ключові слова: Арктика, РФ, США, Арктична рада, КНР, Швеція, Фінляндія, Україна, російсько-українська війна.

Актуальність дослідження. Арктика – один із найважливіших геополітичних регіонів планети. Тут знаходяться значні запаси природної сировини, включаючи нафту, природний газ, рудні мінерали та біоресурси. Вони важливі для глобальної економіки XXI ст., а їх видобуток та використання – джерело напруги між арктичними та неарктичними державами. Крім того, Арктика стратегічно важлива для міжнародної торгівлі як транспортний коридор, який з'єднує країни Азії та Європи. Її океанські шляхи стають доступнішими через танення льоду, що відкриває нові можливості для судноплавства та робить цей регіон важливим в безпековому вимірі.

Однією із ключових держав регіону є Росія, зважаючи на розміри її території та берегової лінії в Арктиці. Іншим суттєвим гравцем у регіоні є безпековий альянс НАТО, оскільки до складу цієї структури входить одразу декілька арктичних держав, і у короткостроковій перспективі, їх кількість може зрости. Саме тому для держав, які позиціонують себе як арктичні, повномасштабна агресія Росії проти України стала яскравим виявом геополітичних змін через те, що ця країна відкрито продемонструвала свою імперську

сутність і цим виявила чимало проблем, з якими стикаються та будуть стикатись держави регіону. Тож російсько-українська війна може істотно вплинути на безпечне становище Арктики. Зважаючи на це, дослідження впливу російсько-української війни на безпекову ситуацію в регіоні Арктики актуальне, оскільки допоможе зрозуміти реальні та потенційні інтереси держав регіону, а також геополітичні наслідки для них цієї війни.

Мета дослідження – розглянути вплив російсько-української війни на безпекову ситуацію в Арктиці із врахуванням політики в регіоні ключових арктичних та неарктичних держав.

Джерельною базою цього дослідження стали нормативні документи щодо регіону Арктики таких держав, як: США, Великобританія, Канада, Китай [10; 11; 18; 19; 20; 27], а також міжнародних структур у регіоні, зокрема Арктичної Ради [4; 6]. Для забезпечення повноти нашого дослідження проаналізовано матеріали, у яких описується проблематика регіону Арктики загалом [8; 9], курси політик арктичних та неарктичних держав [3; 5; 21], а також вплив російсько-української війни на інтереси, позиціонування та взаємодії держав у регіоні [12; 22; 26; 29; 30]. Тож це дослідження є продовженням дискусій щодо формування та імплементації курсів арктичної політики окремих держав та оцінки впливу російсько-української війни на можливості геополітичного протистояння держав у цьому регіоні.

Отож, Арктика є найпівнічнішим регіоном Землі з центром на Північному полюсі та охоплює територію, що обмежена Північним полярним колом [9]. Тривалий час через особливості клімату Арктика була поза увагою ключових міжнародних акторів, проте з часом, в міру освоєння її території постало питання її міжнародно-правового статусу. Дослідники міжнародних відносин, а також юристи, пропонують різноманітні трактування статусу цього регіону, серед яких можна виділити основні: Арктика повинна перебувати у власності всього людства, а не окремих країн; Арктика повинна отримати статус кондомініуму (спільного управління нею різними державами); Арктика повинна ділитись на сектори відповідно до кордонів її прибережних держав [3]. Найбільшу підтримку історично отримав третій підхід: зараз виділяють вісім арктичних держав: США, РФ, Канаду, Фінляндію, Швецію, Данію, Норвегію та Ісландію [8].

Для формалізації співпраці цих держав 1996 р. підписано Оттавську декларацію, якою створено Арктичну раду (The Arctic Council). Вона функціонує у форматі міжурядового форуму, що зміцнює співпрацю його учасників в регіоні [4]. Окрім постійних членів Арктичної ради, до неї входять тринадцять держав-спостерігачів, зокрема КНР, ФРН та Індія [12]. Згідно зі Стратегічним планом Ради на 2021-2030 рр., метою організації є розвиток Арктики як регіону миру, стабільності та конструктивної співпраці, живого, процвітаючого, стійкого і безпечного дому для всіх його жителів [6]. Роботу Арктичної ради засновано на принципах: суверенітету, територіальної цілісності та консенсусу [21].

У цьому контексті варто згадати й засновану 2014 р. Арктичну економічну раду – єдину бізнес-організацію в Арктиці, до складу якої входять всі арктичні країни. Діяльність цієї організації зосереджена на економічному розвитку регіону. Важлива також діяльність Міжнародного арктичного наукового комітету (IASC), що сприяє міжнародній співпраці в галузі арктичних досліджень, особливо боротьбі зі змінами клімату.

Росія є однією з ключових арктичних країн, оскільки вона займає значну частину її території – понад 6 млн. кв. км. Крім того, на Росію припадає близько половини населення і території Арктики [21]. З 1991 р., після розпаду СРСР, уряд Росії приділяв менше уваги проблемам Арктики [26]. Водночас вона стала єдиним регіоном, де Росія змогла зберегти свій вплив попри те, що розпад Радянського Союзу спричинив значні зміни

у міжнародному порядку [21]. З 2000 рр. Росія почала відновлювати свій інтерес до регіону. Зокрема, 2007 р. Росія провела операцію «Арктика-2007», під час якої встановлено її прапор на дні Північного Льодовитого океану. Ця операція демонструвала російські претензії на суверенітет над Арктикою та її ресурсами [24]. Відтоді Росія посилює присутність в Арктиці: будує нові військові бази, розширює наукову діяльність та інвестує в розвиток інфраструктури регіону.

Іншим ключовим гравцем у регіоні є США. Попри значну територію в цьому регіоні (північні частини території Аляски), США тривалий час не приділяла належної уваги цьому регіону. Однак, за президентства Дж. Байдена діяльність в Арктиці активізувалась, з огляду на зростання присутності Росії та Китаю в регіоні, що загрожує інтересам США в Арктиці. Додатковим ризиком для позиціонування США в регіоні є те, що арктичні можливості США ослаблені в останні роки через їх внутрішньополітичну поляризацію, неприйнятну для наддержави, яка прагне залишатися лідером у регіоні [5].

Зважаючи на це, суттєвим викликом для подальшої співпраці арктичних країн (як і для функціонування наявної системи міжнародних відносин загалом) є той факт, що Росія під керівництвом В. Путіна остаточно та безповоротно взяла курс на розширення своєї території шляхом повернення своїх «історичних земель» – територій, що колись входили до складу Радянського Союзу, а зараз є суверенними та незалежними державами [22]. Ця політика бере початок ще з розпаду СРСР 1991 р., коли не отримано відповідної реакції міжнародної спільноти на анексію Росією Чечні (Чеченська Республіка Ічкерія), Придністров'я (Молдова), Південної Осетії та Абхазії (Грузія), Криму, частини Луганської та Донецької областей (Україна), а також здійснення прямого чи опосередкованого впливу на безпекову ситуацію у Нагірному Карабасі (Азербайджан), Сирії, а також Сербії. У підсумку апогеєм такої політики Росії стало повномасштабне вторгнення до України 24 лютого 2022 р. [1]. З огляду на тривалість російсько-української війни та заяви вищого військово-політичного керівництва РФ, ця війна може започаткувати подальшу експансіоністську політику РФ, зокрема й в Арктиці.

Зважаючи на агресію Росії в Україні, 3 березня 2022 р. усі арктичні держави, окрім Росії, призупинили свою участь у засіданнях Арктичної ради на час головування у ній Росії, для уникнення будь-яких подальших взаємодій із нею [26]. Крім того, напад Росії на Україну призвів до того, що арктичні держави Швеція та Фінляндія висловили бажання приєднатися до НАТО, хоча обидві держави впродовж тривалого часу підтримували політику нейтральних країн, а їх суспільства не підтримували ідею членства у НАТО [17]. Втім, після початку російсько-української війни 2014 р. вперше обговорено таку можливість для цих країн, вони посилити співпрацю з НАТО. М. Паул називає це «іронією історії», коли дії В. Путіна спровокували Фінляндію подати заявку на вступ до НАТО. Після 24 лютого 2022 р. рівень підтримки вступу до НАТО в Фінляндії становив понад 70%. У Швеції також підтримка вступу до НАТО зростає разом із повномасштабними військовими діями РФ в Україні. Російсько-українська війна посприяла зростанню суспільної підтримки членства обох країн в Альянсі [21]. Вже 18 травня 2022 р. обидві країни подали офіційні заявки на вступ до Організації [15]. 4 квітня 2023 р. Фінляндія вступила в НАТО та стала 31 членом Альянсу. Найближчим часом повноправним членом НАТО стане також й Швеція.

Важливо відзначити, що вступ Швеції та Фінляндії в НАТО започаткує програми переозброєння цих країн та збільшення кількості військових навчань держав НАТО в регіоні [26]. Наразі Канада та США посилюють тут військову присутність. Зокрема, Канада оголосила масштабну програму збільшення обороноздатності, в тому числі в її секторі Арктики, з бюджетом у 4,9 млрд. дол. Її мета – виявлення та відстеження військових загроз,

зокрема з Росії та Китаю [16]. Крім того, Канада планує інвестувати в нові технології, які допоможуть їй краще захищати свої арктичні території. Одним із таких проєктів є розробка супутникового радару, який може виявляти повітряні цілі на відстані понад 1000 км. Цей радар буде використовуватися для виявлення ворожих бомбардувальників та (або) ракет, які наближаються до Канади з боку Арктики. Іншим проєктом є розміщення в Арктиці мережі датчиків для моніторингу повітряного та морського простору регіону. Вони дозволять Канаді отримувати інформацію про будь-які потенційні загрози в Арктиці [10].

Крім того, члени НАТО провели наймасштабніші навчання в Арктиці за останні 30 років. У навчаннях «Холодна відповідь» взяли участь близько 30 тис. військовослужбовців з 27-ми держав Європи та Північної Америки [14]. Ці навчання – відповідь на навчання Росії «Умка-2021», під час яких три атомні підводні човни з 48-ма балістичними ракетами на борту пропливли крізь арктичні льоди, а пара літаків МІГ-31 здійснила дозаправку в повітрі. Ці навчання продемонстрували те, що Росія має військовий потенціал у регіоні [7]. У цих умовах, на думку экс-міністра оборони Великої Британії Б. Воллеса, «Арктика стає зоною зростаючої військової конкуренції, і безпека регіону безпосередньо пов'язана з нашою національною безпекою» [28]. Втім, враховуючи слабкі військові можливості Росії в Арктиці та високу напругу у відносинах Росії та держав Заходу ймовірно, що РФ надалі використовуватиме гібридні кампанії як основний інструмент впливу на арктичні громади, принаймні, в коротко- та середньостроковій перспективі [12]. Зокрема, останніми роками збільшилась кількість гібридних загроз у регіоні. Наприклад, восени 2022 р. в Норвегії численні нерозпізнані дрони пролетіли над важливими об'єктами – військовими, комунікаційної інфраструктури, аеропортами [13].

Загалом Росія демонструє все агресивніші риторику та поведінку в Арктиці. Про це свідчать її вторгнення у морський і повітряний простір скандинавських країн [2], згадане вище встановлення російського прапора на дні Північного Льодовитого океану [24]. Ця поведінка викликає занепокоєння інших арктичних держав прагненням Росії домінувати в регіоні. Крім того, вторгнення Росії в Україну підтвердило побоювання арктичних держав щодо її агресивної поведінки в регіоні. Деякі експерти вважають, що Росія може використовувати свій військовий потенціал для того, щоб створити буферні зони в Арктиці або закрити для інших міжнародних акторів Північний морський шлях [29].

Посилення присутності Росії в Арктиці – серйозна загроза безпеці НАТО, тому союзники по Альянсу виділили її як єдину загрозу, пов'язану з Арктикою, у новій Стратегічній концепції 2022 р. [30]. Крім того, безпекові документи США (Стратегія національної оборони США [14], Стратегія національної безпеки США [15] та Арктична стратегія США [16]), показують, що адміністрація США стурбована загрозами в Арктиці. США, ймовірно, демонструватимуть присутність у регіоні та братимуть участь у навчаннях, але намагатимуться не порушити відносно стабільність.

Варто також згадати той факт, що зростає інтерес до Арктики неарктичних країн, таких як Китай, Японія та Індія, які прагнуть відігравати активнішу роль у регіоні. Тут особливо виділяється КНР, яка 2018 р. оголосила себе арктичною державою. Після цього Китай став більш активним у регіоні: прагне легітимізувати свою присутність у Арктиці, інвестуючи в дослідження, розвиток інфраструктури та співпрацю з іншими арктичними державами [11]. Крім того, Китай є постійним спостерігачем в Арктичній раді з 2011 р. Це дає йому можливість брати участь у міжнародній співпраці в регіоні [29]. Отже, Китай, попри його дружні відносини з РФ, є «третьою силою» в Арктиці, що відстоює свої інтереси та активно протистоїть НАТО та Росії. Зрештою, свідченням цьому є те, що Росія,

Китай і НАТО проводять безпрецедентні військові навчання в Арктиці, що ще більше посилює політичну напругу [12; 26].

ЄС не є арктичним актором у повному сенсі, але він має значні стратегічні інтереси в регіоні. Ці інтереси включають нові судноплавні маршрути, боротьбу із зміною клімату та забезпечення сталого управління. Крім того, деякі держави-члени ЄС, Данія, Фінляндія та Швеція, мають арктичні території, що також робить регіон важливим для ЄС. Європейський Союз має обмежені військові можливості, але він може впливати на арктичну політику через НАТО та інші міжнародні організації. ЄС також має значний економічний вплив, який він може використовувати для просування своїх інтересів у регіоні. У останні роки ЄС демонструє свою готовність до більш активної ролі в Арктиці. Він інвестує в дослідження та розвиток в регіоні та співпрацює з іншими країнами для вирішення спільних проблем [29].

Серед неарктичних країн Європи Велика Британія збільшує зацікавленість у регіоні Арктики. Зокрема, нещодавно опублікований «Оборонний внесок Великої Британії у регіоні Крайньої Півночі» («The UK's Defence Contribution in the High North») засвідчує наміри Британії: посилити її військову присутність та роль у Арктиці, її співпрацю з іншими арктичними державами в галузі безпеки [27].

Таке зростання уваги неарктичних авторів до регіону Арктики, зумовлене також глобальними кліматичними змінами. По-перше, завдяки таненню арктичного океанського і суходутного льоду значні запаси викопних енергоносіїв в регіоні, таких як нафта та природний газ, стали доступнішими для видобутку. Крім того, Арктика має значний потенціал розвитку відновлюваної енергетики: тут є й поклади важливих рудних мінералів літію і міді, необхідних для виробництва сонячних батарей та інших відновлюваних джерел енергії [29]. Крім того, через зменшення льодового покриття в Арктиці, два основні океанські маршрути регіону – Північно-Західний прохід і Північний морський шлях, доступні для судноплавства впродовж тривалішого, аніж раніше, періоду року. Тож вони привертають до себе все більшу увагу представників бізнесу. Арктичні води також важливі у контексті боротьби наддержав за гегемонію. Зокрема, Китай розглядає судноплавство через ці арктичні проходи як можливість посилити свій вплив у регіоні. Це загрожує США, які традиційно контролювали морські шляхи в іншому океані – Тихому [12].

Висновки. Перспективи співпраці арктичних держав сумнівні, зважаючи на той факт, що одна з них – Росія – більше не є надійним партнером в очах лідерів інших держав після порушення нею всіх ключових міжнародних угод та договорів (Статуту ООН, Паризької Хартії, Будапештського меморандуму, Женевських конвенцій тощо) 24 лютого 2022 р. У цьому контексті варто згадати вислів міністра економіки та захисту клімату Німеччини Роберта Габека: «Єдине, що в Росії є надійним, – це брехня» [23]. Також російсько-українська війна загрожує співпраці арктичних держав у коротко- та середньостроковій перспективі, позаяк посилює напруження між Росією та іншими арктичними державами, що ускладнює їх співпрацю в таких сферах, як безпека, захист довкілля та економічне розвиток. Арктика – глобальний регіон, і її майбутнє залежить від дій всіх країн. Глобальні зміни клімату і спричинені ними зменшення об'ємів морського льоду та танення вічної мерзлоти – серйозні виклики для Арктики, які неможливо вирішити поодиночі [22].

Отже, Арктика не скоро зможе стати стабільним та безпечним регіоном. Навпаки, російсько-українська війна посилює напругу між Росією та іншими арктичними державами. Крім того, зміни клімату в цьому регіоні створюють нові виклики. Для того, аби держави Арктики вдалися до конструктивного діалогу, необхідно, щоб країни, які мають інтереси в регіоні, знайшли способи подолати ці виклики. Це непросте, але необхідно для

гарантування безпеки та сталого розвитку Арктики. Тож **перспективними видаються дослідження** безпекових форматів співпраці арктичних держав, зокрема США, Канади, Швеції та Фінляндії, які за цих умов посилюють свою воєнну присутність у регіоні та співпрацюють в рамках НАТО для підтримки своєї безпеки. З іншого боку, це може збільшити військову напругу в регіоні та перетворити його у ще одну зону протистояння Росії та Заходу.

Список використаної літератури

1. Окуповані Росією території: Who will be the next?. *Transparency International Ukraine*. 2022. URL: <https://ti-ukraine.org/news/okupovani-rosiyeyu-terytoriyi-who-will-be-the-next/>
2. Хмельницька В. Російські літаки з ядерною зброєю порушили повітряний простір Швеції. *TCH*. 2022. URL: <https://tsn.ua/svit/rosiyski-litaki-z-yadernoyu-zbroyeu-porushili-povitryaniy-prostir-shveciyi-2025271.html>.
3. Яшна Н. Міжнародно-правовий режим Арктики в умовах геополітичного суперництва країн у даному регіоні. *Evropský politický a právní diskurz*. 2015. №5. С. 61-65.
4. About the Arctic Council. *Arctic council*. 2023. URL: <https://arctic-council.org/about/>
5. Anthony I., Klimenko E., & Su F. A strategic triangle in the Arctic? Implications of China–Russia–United States power dynamics for regional security. *SIPRI Insights on Peace and Security*. 2021. 3. 27 p. URL: https://www.sipri.org/sites/default/files/2021-03/sipriinsight2103_arctic_triangle_0.pdf.
6. Arctic Council Strategic Plan. *Arctic council*. 2023. URL: <https://oaarchive.arctic-council.org/items/0935a448-fa6f-40ce-9d52-c84c7afd8d39>.
7. Arctic Exercise Umka-2021 Shows Russian SSBN Can Deliver Massive Strike. *Naval News*. 2021. URL: <https://www.navalnews.com/naval-news/2021/04/arctic-exercise-umka-2021-shows-russian-ssbn-can-deliver-massive-strike/>
8. Arctic States. *Arctic Council*. 2024. URL: <https://arctic-council.org/about/states/>
9. Arctic. *Britannica*. 2024. URL: <https://www.britannica.com/place/Arctic>.
10. Canada Announces New Arctic Air, Missile Defenses With US. *TheDefensePost*. 2022. URL: <https://www.thedefensepost.com/2022/06/21/canada-us-arctic-defenses/>
11. China's Arctic Policy. *The State Council Information Office of the People's Republic of China*. 2018. URL: https://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2018/01/26/content_281476026660336.htm.
12. De Martini A. Consequences of the war in Ukraine of the Arctic. / ed. by J. E. Colombo. *Finabel: European Army Interoperability Centre*. 2022. 6 p. URL: <https://finabel.org/consequences-of-the-war-in-ukraine-on-the-arctic/>
13. Drone drama sparks security warnings. *NewsInEnglish.no: views and news from Norway*. 2022. URL: <https://www.newsinenglish.no/2022/10/19/drone-drama-sparks-security-warnings/>
14. Exercise Cold Response 2022 – NATO and partner forces face the freeze in Norway. *North Atlantic Treaty Organization*. 2022. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_192351.htm?selectedLocale=en.
15. Finland and Sweden submit applications to join NATO. *North Atlantic Treaty Organization*. 2022. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_195468.htm.
16. Legere H. Canada to Invest Billions in Military Spending to Counter Russia, China Threat in Arctic. *Vision Times*. 2022. URL: <https://visiontimes.com/2022/06/24/canada-to-invest-billions-in-military-spending-to-counter-russia-china-threat-in-arctic.html>.
17. More Swedes are for joining NATO than against. *SverigesRadio*. 2016. URL: <https://sverigesradio.se/artikel/6426670>.

18. National Defense Strategy of the United States of America Including the 2022 Nuclear Posture Review and the 2022 Missile Defense Review. *U.S Department of Defense*. 2022. URL: <https://media.defense.gov/2022/Oct/27/2003103845/-1/-1/2022-NATIONAL-DEFENSE-STRATEGY-NPR-MDR.PDF>.
19. National Security Strategy. *The White House*. Washington. 2022. 48 p. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf>.
20. National Strategy for the Arctic Region. *The White House*. Washington. 2022. 48 p. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/National-Strategy-for-the-Arctic-Region.pdf>.
21. Paul M. Arctic Repercussions of Russia's Invasion. Council on Pause, Research on Ice and Russia Frozen Out. *SWP Comment*. Berlin. 2022. No. 39. 4 p. URL: https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/81694/ssoar-2022-paul-Arctic_repercussions_of_Russias_invasion.pdf?sequence=1&isAllowed=y&lnkname=ssoar-2022-paul-Arctic_repercussions_of_Russias_invasion.pdf.
22. Paul M. Russia's war and the prospects for Arctic States' cooperation. *Arctic Yearbook 2022. The Russian Arctic: Economics, Politics & People* / ed. by L. Heininen, H. Exner-Pirot, J. Barnes. Akureyri, Iceland. 2022. P. 328-330.
23. Russia's war and the prospects for Arctic States' cooperation. *New York Times*. 2022. 7 September. URL: <https://www.nytimes.com/2022/09/07/world/europe/eu-russia-putin-gas.html>.
24. Russian Explorers Plant Flag On North Pole Seabed. *RadioFreeEurope*. 2007. URL: <https://www.rferl.org/a/1077933.html>.
25. Schreiber M. Arctic Council nations are 'pausing' work after Russia's invasion of Ukraine. *Arctic business journal*. 2022. URL: <https://www.arctictoday.com/the-7-other-arctic-council-nations-are-pausing-work-after-russias-invasion-of-ukraine/>
26. Sukhankin S. War in Ukraine dilutes Russia's Arctic successes and damages future plans. *North American and Arctic Defence and Security Network*. 2022. 14 p. URL: <https://www.naadsn.ca/wp-content/uploads/2022/07/22jul-Sukhankin-upload.pdf>.
27. The UK's Defence Contribution in the High North. *Ministry of Defence*. 2022. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1063855/The_UK_s_Defence_Contribution_in_the_High_North.pdf.
28. UK Armed Forces join largest Arctic exercise in 30 years. *GOV.UK*. 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-armed-forces-join-largest-arctic-exercise-in-30-years>.
29. Vindevogel B. The Arctic, a new front for great power conflict? *Egmont policy brief*. Brussels. Egmont Royal Institute for International Relations. 2022. No 273. 5 p. URL: https://www.egmontinstitute.be/app/uploads/2022/04/Berk-Vindevogel_PolicyBrief273_Final.pdf?type=pdf.
30. Wall C., Wegge N. The Russian Arctic Threat: Consequences of the Ukraine War. *CSIS Briefs*. 2023. 16 p. URL: <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep47094.pdf?acceptTC=true&coverpage=false&addFooter=false>.

SECURITY SITUATION IN THE ARCTIC REGION: THE IMPACT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Lesia Dorosh, Halyna Danchuk

*Lviv Polytechnic National University, Institute of Humanitarian and Social Sciences,
Department of Political Science and International Relations,
St. Bandera St., 12, 79013, Lviv, Ukraine*

The impact of the Russian-Ukrainian war on the security situation in the Arctic region is analysed. The peculiarities and formats of cooperation of the Arctic states, including the Arctic Council, the Arctic Economic Council and the International Arctic Scientific Committee, have been clarified. It is emphasized that the Russian-Ukrainian war has affected the cooperation of the Arctic states in these (and other) formats. Thus, after the full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine, all the Arctic states, except Russia, announced the suspension of participation in the meetings of the Arctic Council under the chairmanship of Russia. The key challenges and threats to Arctic security are indicated, among which the key ones are: the increase in the military presence of NATO members and Russia in the region, hybrid attacks of the Russian Federation against NATO countries, the growing interest of the non-Arctic states in the region, etc. It is argued that Russia is exhibiting increasingly aggressive rhetoric and behaviour in the Arctic. These are: its invasion of the sea and air space of the Scandinavian countries, the establishment of the Russian flag at the bottom of the Arctic Ocean, as the embodiment of its claims. This behaviour of Moscow causes concern in the capitals of other Arctic states, which are afraid of Russian dominance in the region. It is emphasized that the interest in the Arctic of non-Arctic countries is growing: the People's Republic of China, Japan and India seek to play a more active role in the region. It is argued that the Russian-Ukrainian war has jeopardized the cooperation of the Arctic states in the short and medium term, as it has increased tensions between Russia and other Arctic states, making it difficult for them to cooperate in such areas as: security, environmental protection and economic development. In the long term, however, cooperation in this region is extremely important: climate change, shrinking sea ice and melting permafrost are serious challenges for the Arctic that must be addressed jointly.

Key words: Arctic, Russian Federation, USA, Arctic Council, PRC, Sweden, Finland, Ukraine, Russian-Ukrainian war.